

hepatitis B

CEPLJENJE OSNOVNE INFORMACIJE

1. Kaj je hepatitis B?

HEPATITIS B je resna okužba, ki okvari jetra. Povzroča jo virus hepatitisa B. Lahko poteka kot akutna (kratkotrajna) bolezen ali kot kronična okužba.

Akutni hepatitis B običajno poteka z izgubo apetita, drisko in bruhanjem, utrujenostjo, zlatenico, bolečinami v mišicah in sklepih. Akutna bolezen z izraženimi simptomi je pogostejša pri odraslih, pri otrocih pogosto poteka brez simptomov. Pri nekaterih bolnikih okužba napreduje v **kronični hepatitis B**. Večina sicer nima simptomov bolezni, vendar kronična okužba lahko vodi v cirozo jeter, raka na jetrih ali celo smrt. Kronična okužba se pogosteje razvije pri dojenčkih in majhnih otrocih kot pri odraslih. Bolniki s kronično okužbo lahko bolezen prenesejo na druge, čeprav se ne počutijo bolni.

Hepatitis B se prenaša ob stiku s krvjo ali drugimi telesnimi tekočinami okužene osebe. Okužimo se lahko tudi preko kontaminiranih predmetov, kjer virus preživi do 7 dni. Če je okužena mati, se ob rojstvu lahko okuži tudi novorojenec.

Otroci, mladostniki in odrasli se lahko okužijo ob:

- stiku s krvjo in telesnimi tekočinami preko ran na koži (ugrizi, vreznine ...),
- stiku s predmeti na katerih je kri ali telesne tekočine (zobne krtačke, britvice ...),
- nezaščitenem spolnem odnosu z okuženo osebo,
- souporabi igel pri injiciranju drog,
- vbodu z rabljeno iglo.

2. Zakaj je potrebno cepljenje proti hepatitisu B?

S cepivom preprečimo hepatitis B in njegove resne posledice, vključno s cirozo in rakom na jetrih. Cepljenje proti hepatitisu B je v Sloveniji za zdravstvene delavce in druge osebe, ki so pri delu izpostavljeni okužbi priporočljivo že od leta 1983, od 1998 pa poteka rutinsko cepljenje otrok. Cepivo daje dolgotrajno zaščito, najverjetneje doživeljsko.

Cepimo lahko istočasno z drugimi cepivi, vendar ne na isto mesto.

3. Kdo mora biti cepljen in kdaj?

Otroci in mladostniki

Otroci, rojeni pred oktobrom 2019, praviloma dobijo tri odmerke monovalentnega cepiva proti hepatitisu B: prva dva odmerka pred vstopom v šolo s presledkom najmanj enega meseca in tretji odmerek v drugem razredu. Otroci, rojeni od oktobra 2019 naprej, so proti hepatitisu B cepljeni v prvih mesecih življenja s tremi odmerki šestvalentnega cepiva proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, otroški paralizi, okužbam s hemofilusom influence tipa b in hepatitisu B. Novorojenci, ki so cepljeni takoj po rojstvu zaradi okužene matere, dobijo štiri odmerke cepiva po shemi 0, 1, 2, 12 (drugi odmerek prejmejo 1 mesec po prvem, tretjega 2 meseca po prvem in četrtega 12 mesecev po prvem). Tudi mladostniki, ki še niso bili cepljeni proti hepatitisu B, se morajo čim prej cepiti.

Odrasli

Cepljeni morajo biti tudi vsi odrasli, ki imajo večje tveganje za okužbo s hepatitisom B:

- spolni partnerji oseb okuženih s hepatitisom B,
- moški, ki imajo spolne odnose z moškimi,

- osebe, ki si injicirajo droge,
- osebe z več kot enim spolnim partnerjem,
- osebe s kroničnimi jetrnimi ali ledvičnimi obolenji,
- osebe, ki so pri delu izpostavljene krvi ali drugim telesnim tekočinam,
- osebe, ki živijo v skupnem gospodinjstvu z okuženimi osebami,
- varovanci zavodov za duševno in telesno prizadete in zaposleni v teh zavodih,
- bolniki na hemodializi,
- bolniki s HIV/AIDS,
- bolniki, ki potrebujejo zdravljenje, ki oslabi imunski sistem,
- potniki, ki potujejo na območja, kjer je hepatitis B pogost.

Tudi odrasli so praviloma cepljeni s tremi odmerki cepiva (po shemi 0, 1, 6: drugi odmerek dobijo en mesec po prvem in tretjega 6 mesecev po prvem).

4. Kdo ne sme biti cepljen proti hepatitisu B?

Če je imela oseba resno alergično (življenje ogrožajočo) reakcijo po predhodnem odmerku cepiva proti hepatitisu B ali na katerikoli sestavino cepiva ali na kvas, ne sme biti cepljena s tem cepivom. Pri zmerni ali resni akutni bolezni je bolje cepljenje začasno odložiti (do okrevanja).

5. Kakšna so tveganja po cepljenju proti hepatitisu B?

Cepivo proti hepatitisu B je zelo varno. Večina ljudi nima nikakršnih težav po cepljenju. Cepivo ne vsebuje infektivnih delcev in ne more povzročiti bolezni.

Blage težave, ki se lahko pojavijo po cepljenju:

- bolečina na mestu cepljenja (pri do 1/4 cepljenih),
- telesna temperatura več kot 37,7° C (pri do 1/15 cepljenih).

Resne težave so zelo redke. Resna alergična reakcija se po ocenah pojavi enkrat na 1,1 milijon odmerkov.

Tako kot vsa zdravila tudi cepiva lahko povzročijo resno reakcijo. Tveganje, da bi cepivo povzročilo resno škodo je zelo majhno.

6. Kaj storiti ob resni reakciji?

Resna alergična reakcija se običajno pojavi v nekaj minutah do ene ure po cepljenju. Znaki lahko vključujejo težko dihanje, piskanje ali hropenje, oslabelost, hitro bitje srca, omedlevo, koprivnico ali bledico. Če se pojavijo, je treba takoj k zdravniku, ki bo ustrezno ukrepal in prijavil neželeni učinek po cepljenju.

7. Odškodninska odgovornost za škodo, ki nastane zaradi obveznega cepljenja

Izjemno redko nastopi resen neželen učinek po cepljenju. Oseba, ki ji je z obveznim cepljenjem nastala škoda na zdravju, ki se kaže v resnem in trajnem zmanjšanju življenjskih funkcij, ima pravico do odškodnine, ki se plača iz sredstev državnega proračuna (po Zakonu o nalezljivih boleznih). Več informacij dobite na Ministrstvu za zdravje.

8. Kje lahko dobim več informacij?

Vprašajte izbranega (šolskega) zdravnika, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo cepiva (PIL) in predlagal še druge vire informacij. Obiščite tudi spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si/cepljenje.